

Espurna n°132

Maig 2020

**Butlletí informatiu
de Prevenció
d'Incendis
Forestals**

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Per

Unitat Tècnica UT-902

Servei de Prevenció d'Incendis Forestals

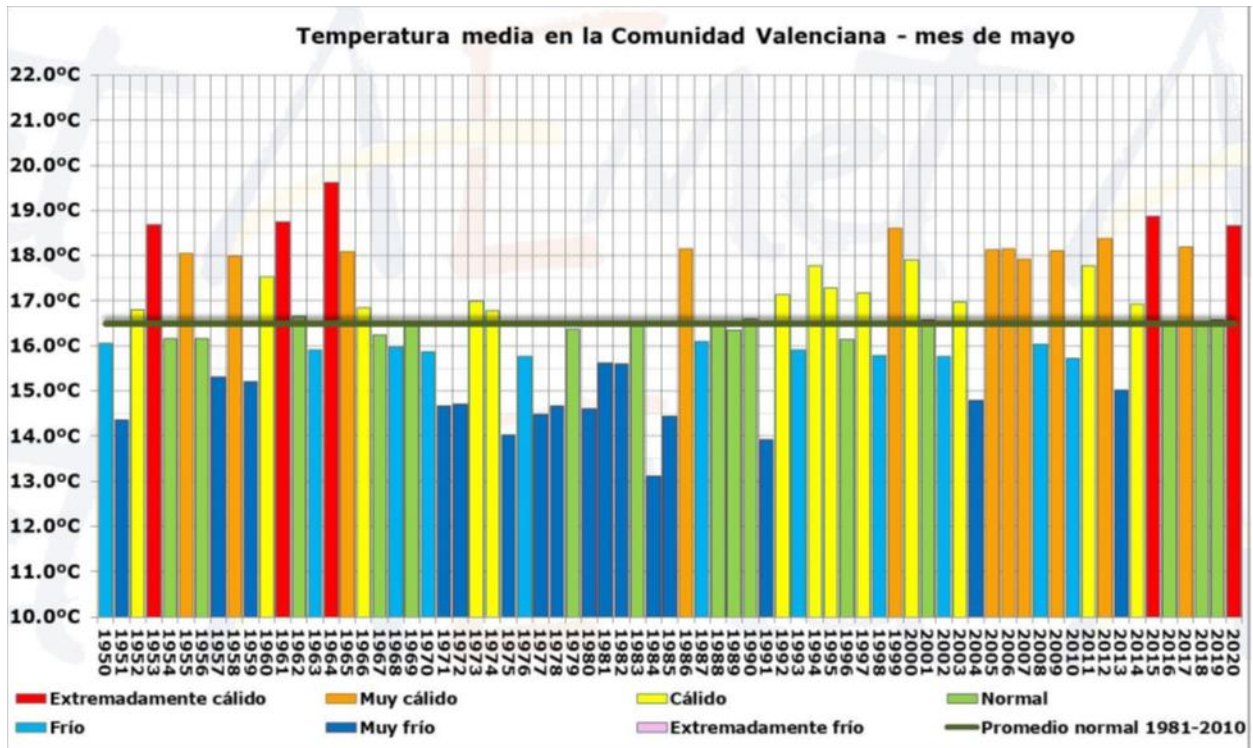
ÍNDEX

Claus del mes.....	2
Dades Estadístiques.....	7
Valors Acumulats	7
Comparació amb els valors mitjans.....	8
Evolució mensual: nombre.....	9
Evolució mensual: superfície afectada.....	11
Anàlisi de les causes	13
Relació completa d'incendis en el període	14
Incendis destacables en el periodo.....	15
Notícies i divulgació	17
La gènesi del GOIIF	17

Foto portada: Observatori del Desert de les Palmes. Font: Servei de Prevenció d'Incendis

CLAUS DEL MES¹

El mes de **maig de 2020** ha sigut **extremadament càlid** i pluviomètricament **normal** a la Comunitat Valenciana. La temperatura mitjana, 18.7 °C, és **2.2 °C superior** que la de la climatologia de referència (16.5 °C), i la precipitació acumulada ha sigut 44.3 l/m², que és **un 6% inferior** que la de la mitjana climàtica del període 1981-2010 (47.3 l/m²).

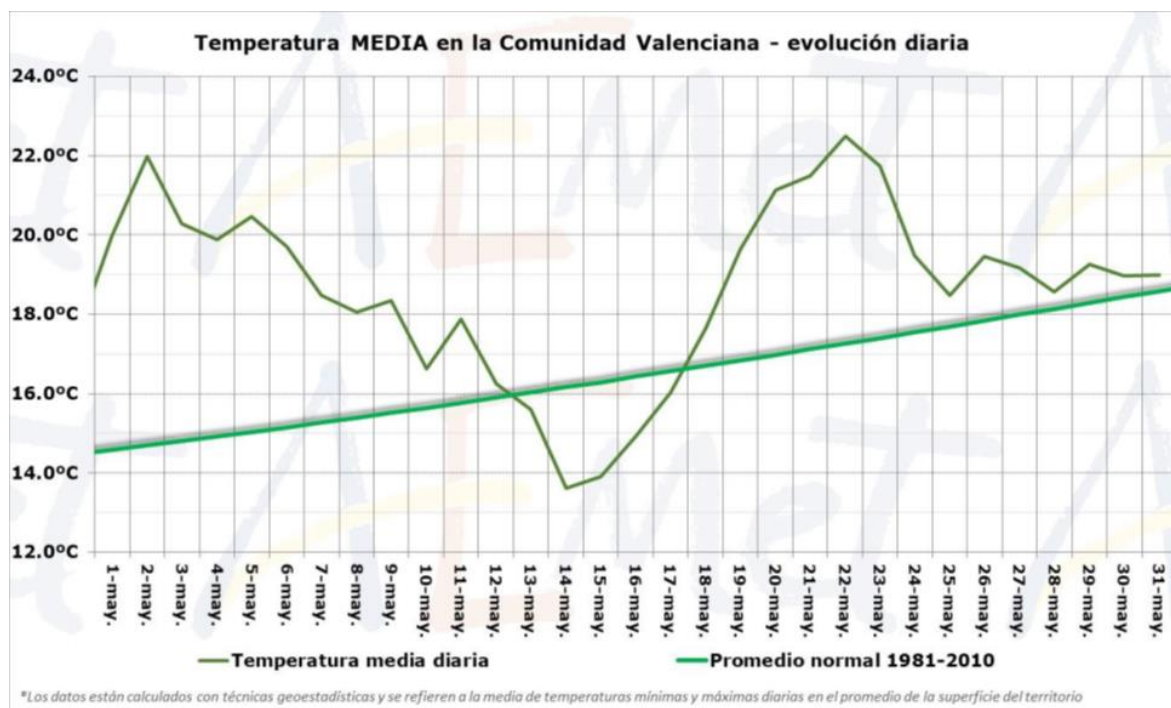
Figura 1. Temperatura mitjana dels mesos de maig a la Comunitat Valenciana, en contrast amb la mitjana de la sèrie.

El mes de maig de 2020 ha sigut el segon més càlid del segle XXI, després de maig de 2015, i està entre els cinc més càlids de la sèrie històrica, des de 1950.

Excepte els dies centrals del mes, quan la nuvolositat i les tempestes van deixar un ambient una mica fresc, la resta les temperatures van ser més altes que la mitjana normal, amb dos pics càlids molt destacats al voltant dels dies 2 i 22.

Les temperatures més altes es van registrar el dia 2, amb 34.5 °C a Sumacàrcer i 34.2 a Carcaixent. Aqueix dia la temperatura mínima a València va ser de 20.0 °C, de manera que és la nit tropical (mínima superior o igual a 20 °C) més primerenca registrada en l'observatori dels Vivers, els registres dels quals van començar en 1938. Les temperatures més baixes al maig es van registrar a meitat de mes en zones altes i fons de vall de l'interior de la meitat nord. 3.7 °C va ser la mínima a Vilafranca el dia 13, i valors pròxims a 5 °C es van registrar en altres localitats de la zona.

¹ La informació sobre meteorologia, excepte indicació expressa, prové d'AEMET

Figura 2. Evolució diària de la temperatura durant el mes de maig a la Comunitat Valenciana.

La precipitació acumulada ha sigut 44.3 l/m², que és un **6% inferior** que la de la mitjana climàtica del període 1981-2010 (47.3 l/m²) i, globalment, qualifiquen al mes com **pluviomètricament normal**. Per províncies, el mes ha tingut un caràcter pluviomètricament normal a Alacant i València, i humit Castelló.

Les precipitacions es van acumular entre els dies 9 i 16 en forma de ruixats acompanyats de tempesta que localment van tindre intensitat molt forta i amb calamarsa.

El **dia 9** una intensa tempesta acompanyada de calamarsa va afectar l'interior de València, sobretot a la zona més interior de la Vall de Cofrentes-Ayora.

En el matí del **dia 10** es va produir una important pedregada en el litoral sud d'Alacant, a les urbanitzacions del nord de Torrevieja i en la Mata. També en el matí del dia 10 va haver-hi precipitacions d'intensitat molt forta en localitats de Castelló com Torreblanca i Fredes.

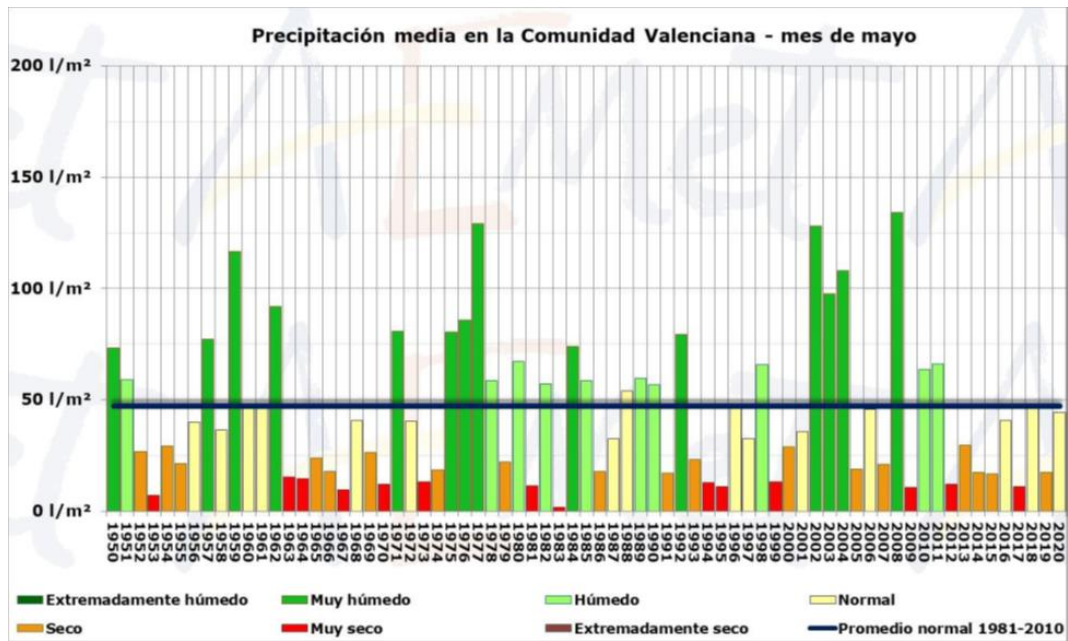

Figura 3. Precipitació mitjana a la Comunitat Valenciana per al mes de maig.

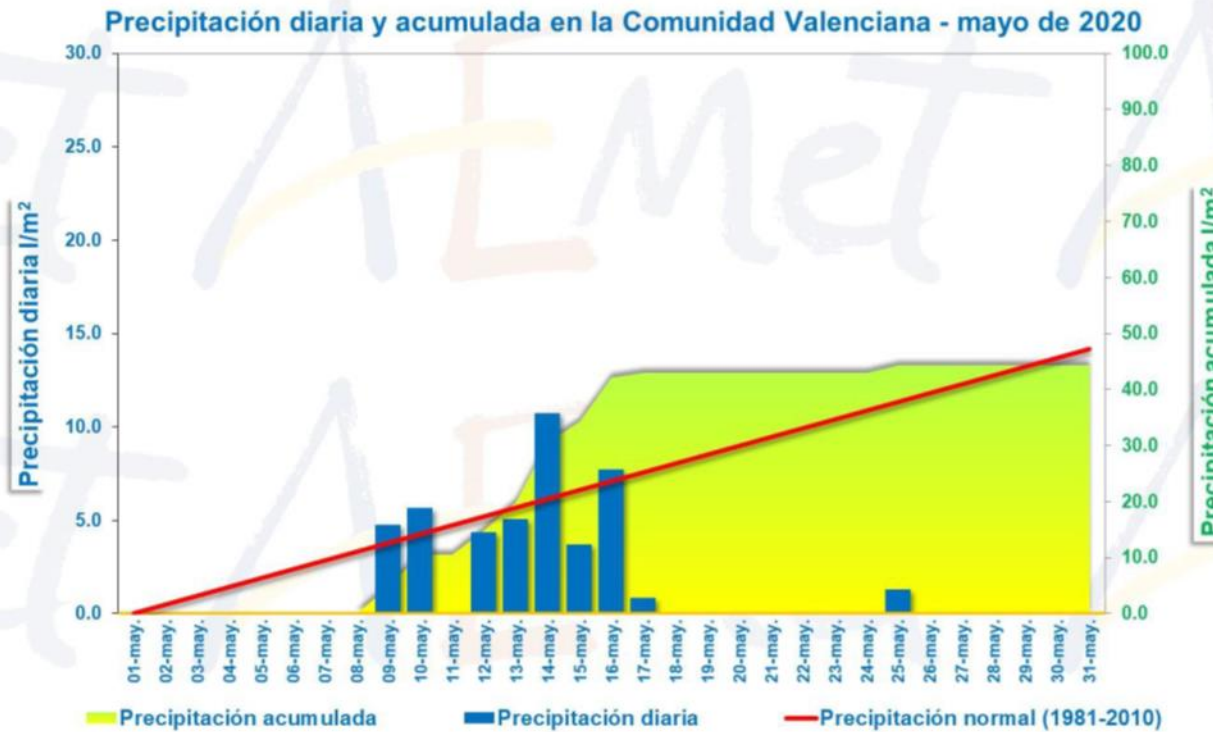

Figura 4. Precipitació diària i acumulada durant el mes de maig de 2020 a la Comunitat Valenciana.

En el matí del **dia 14** la intensitat va ser molt forta en l'oest de l'àrea metropolitana de València. Amb el criteri de precipitació acumulada en una hora per a qualificar la intensitat d'un ruixat, va ser el ruixat més intens registrat en l'aeroport de València en un mes d'hivern o primavera.

En el matí del **dia 15** les precipitacions van tindre intensitat molt forta en localitats de la muntanya del nord d'Alacant i sud de València, arribant-se a acumular en unes poques hores més de 100 l/m² entre la Vall de Laguar i l'Orxa. En la imatge següent es representa la precipitació estimada pel radar de Múrcia, en la qual en roig i taronja apareixen les zones amb més precipitació acumulada sobre la base de dades radar.

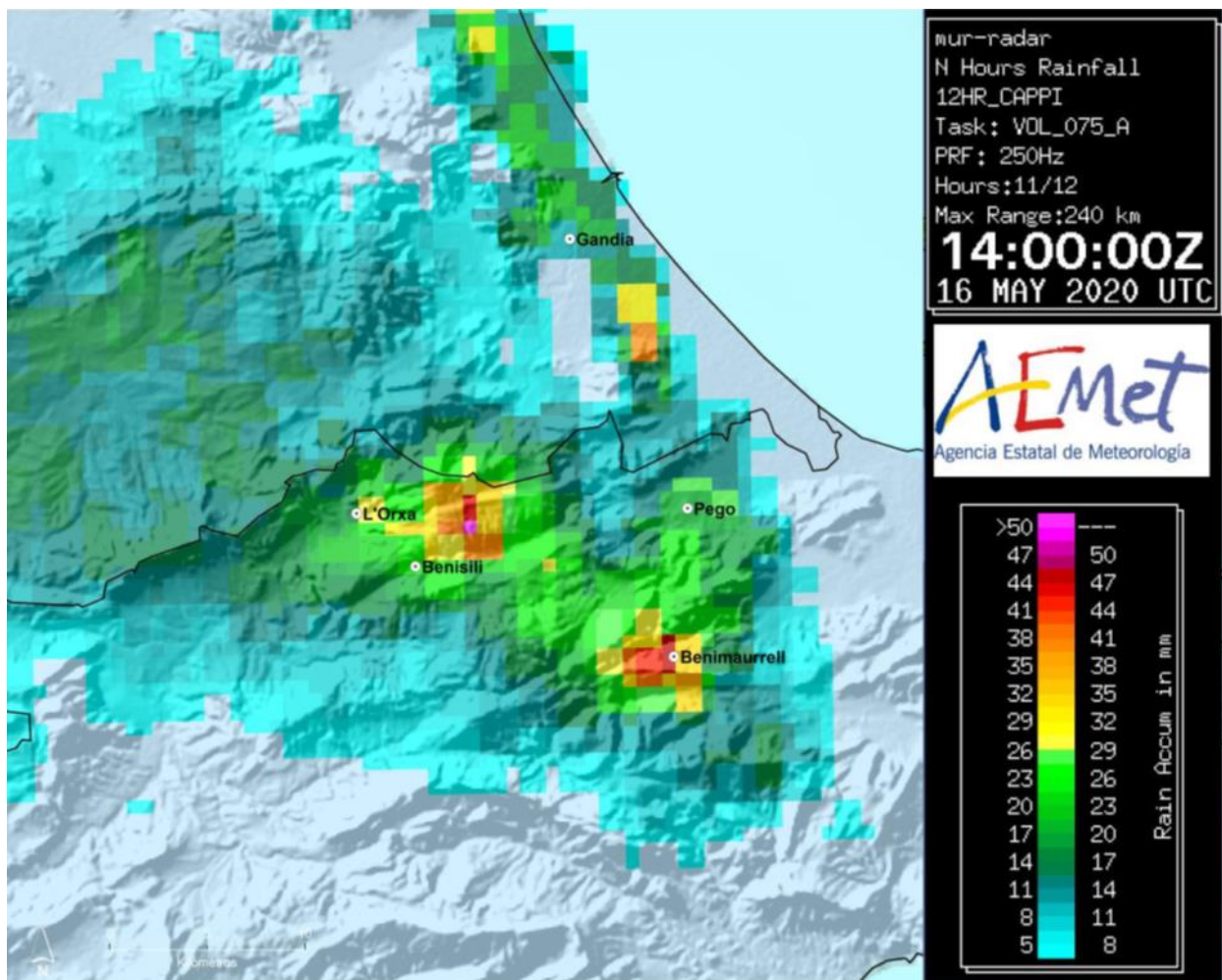

Figura 5. Precipitació acumulada sobre la base de dades de radar per al nord d'Alacant i sud de València.

En quatre zones repartides en xicotetes àrees de les tres províncies s'han superat els 100 l/m² el mes de maig. En el nord de la província de Castelló s'han registrat 135.8 l/m² en Fredes i més de 104 a Alcalà de Xivert i Torreblanca. En la zona de l'Afona (Ayora), s'han registrat 130.0 i en localitats de la muntanya del nord d'Alacant, l'acumulat va ser de 150.5 a l'Orxa.

Els punts de menys precipitació acumulada durant el mes s'han situat en els litorals d'Alacant, València i sud de Castelló. A Gilet es van acumular només 14.2 l/m², a Almenara 15.8 i 16.2 a Oliva.

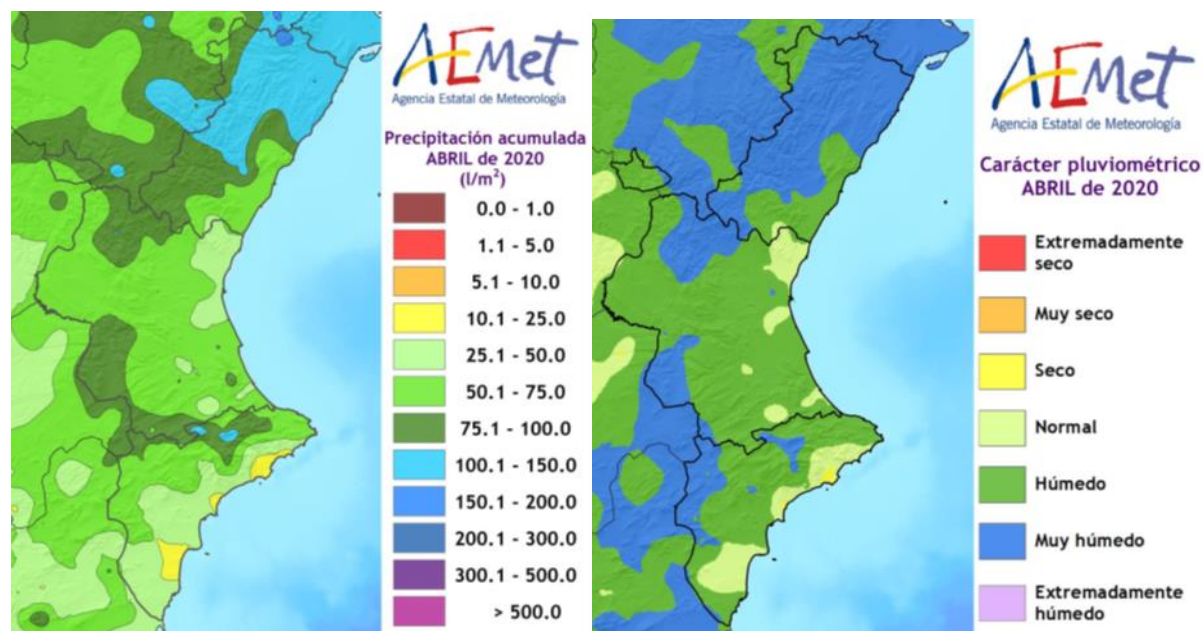

Figura 6. Precipitació acumulada i caràcter pluviomètric del mes de maig de 2020 a la Comunitat Valenciana.

En funció a la precipitació normal en cada punt, maig ha sigut pluviomètricament **normal** la meitat del territori, **humit** en un 30%, **sec** en un 18% i en la resta **molt humida** o **extremadament humit**.

El mes de maig, la Comunitat Valenciana, ha sigut afectada per un total de 27 incendis. Els quals han cremat una superfície de 22,51ha, de les quals 16,37ha corresponen a la província de València, 0,04ha a Castelló i 6,10ha a la província d'Alacant.

Tant el nombre d'incendis, com la superfície estan per davall de la mitjana respecte a l'últim decenni. Sent la superfície mitjana de l'últim decenni per al mes de maig de 654,50 ha i 157 incendis.

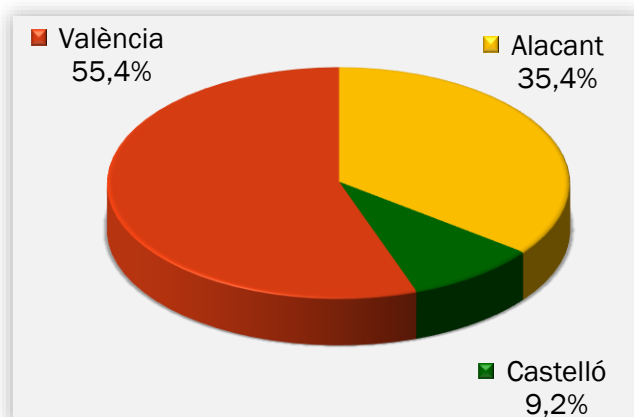
DADES ESTADÍSTIQUES

VALORS ACUMULATS

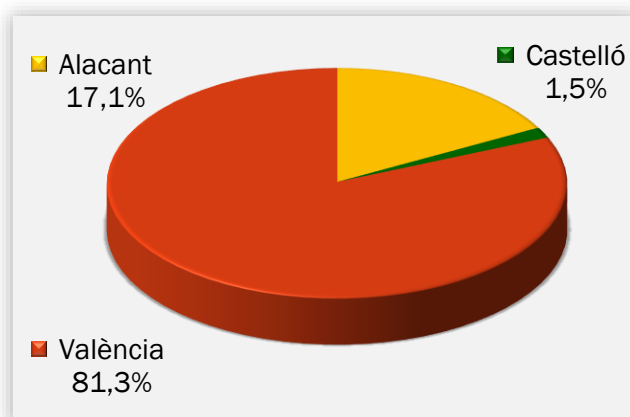
A la taula 1 i en els gràfics 1 i 2 es realitza un desglossament detallat del nombre d'incendis i la superfície afectada acumulada en l'any 2020 per províncies.

Província	Nombre	Superfície afectada Ha				
		Superfície rasa			Arbrada	Total
		Canyar	Altres rases	Total rasa		
Alacant	23	0,09	5,91	6,00	4,44	10,44
Castelló	6	0,02	0,31	0,32	0,60	0,92
València	36	18,63	1,35	19,98	29,55	49,53
Total	65	18,74	7,56	26,30	34,59	60,89

Taula 1. Nombre d'incendis i superfície afectada per tipus i províncies Acumulat des Gener de 2020.

Gràfic 1. Nombre d'incendis en percentatge.

Gràfic 2. Superfície afectada en percentatge.

La província més destacada quant al nombre d'incendis i superfície afectada és la de València, seguida d'Alacant i Castelló. Quant a nombre d'incendis, València es troba en el 55,4% dels incendis ocorreguts, mentre que Alacant aconseguix el 35,4% i el 9,2% dels incendis s'han produït a Castelló. Els percentatges de superfície afectada, segueix el mateix patró, sent València la més afectada amb el 81,3%, seguida des de lluny per Alacant (17,1%) i Castelló (1,5%).

En tota la Comunitat Valenciana s'han vist afectades 60,89 ha en 65 incendis, en el que portem d'any 2020. Del total de la superfície forestal afectada, 34,59 ha pertanyen a terreny arbrat i a superfície rasa 26,30 ha.

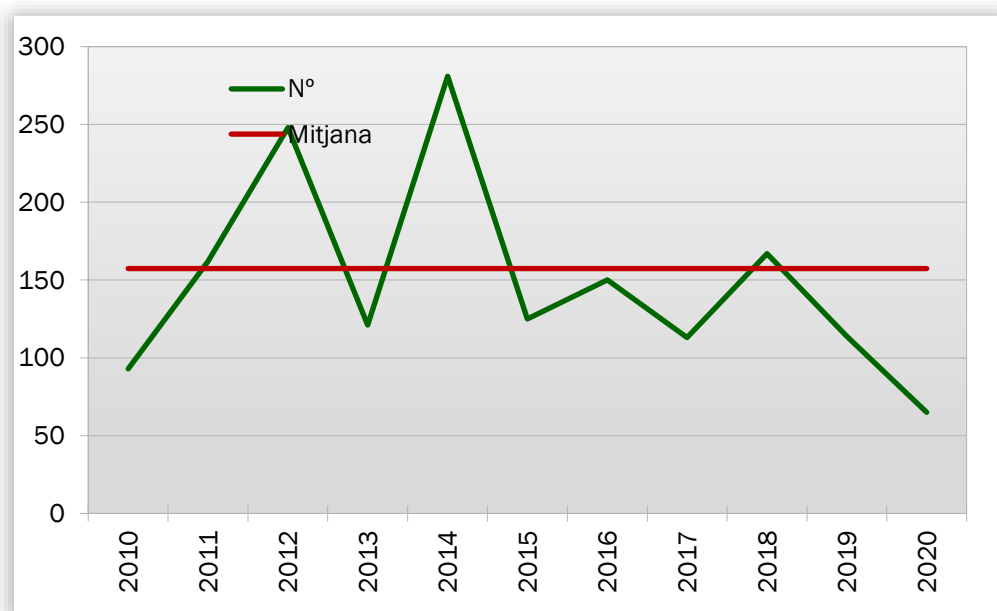
COMPARACIÓ AMB ELS VALORS MITJANS

Els valors acumulats a 31 de maig per a l'últim decenni es detallen en la Taula 2. En el que portem de 2020 s'han produït 65 incendis, valor per davall de la mitjana (157 incendis), amb una superfície afectada de 60,89 ha, que també està per davall de la mitjana (654,50 ha).

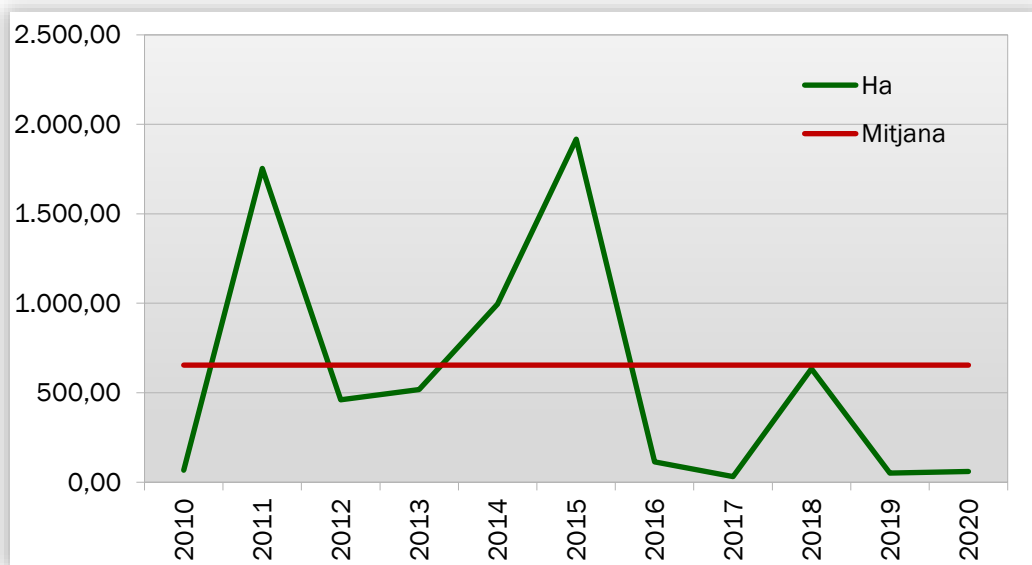
Any	Nº	Superfície
2010	93	66,56
2011	162	1.754,47
2012	248	461,10
2013	121	517,76
2014	281	995,80
2015	125	1.917,13
2016	150	113,66
2017	113	31,63
2018	167	635,10
2019	114	51,74
2020	65	60,89

Taula 2. Nombre i superfície acumulats en el mateix període analitzat.

En els gràfics 3 i 4 es mostra l'evolució del nombre d'incendis i superfície afectada en el període d'estudi (maig) en l'últim decenni, en comparació amb el valor mitjà.

Gràfic 3: Evolució n° d'incendis en comparació amb el valor mitjà.

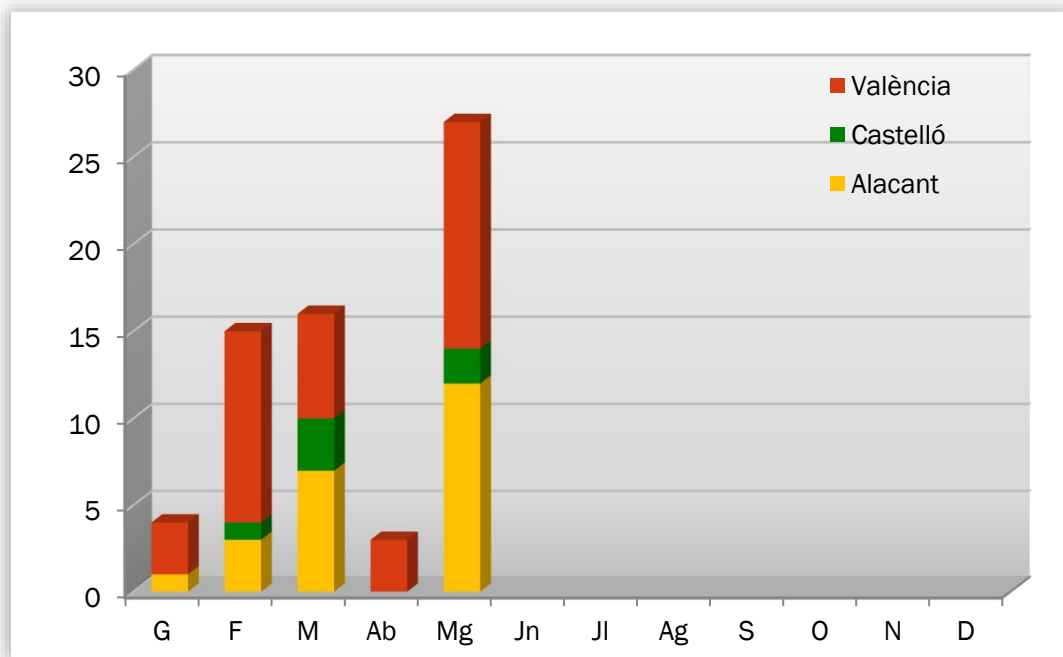
Gràfic 4: Evolució de la superfície afectada en comparació amb el valor mitjà.

EVOLUCIÓ MENSUAL: NOMBRE

L'evolució mensual del nombre d'incendis es representa a través d'una taula numèrica en la qual es recullen els valors per a cada província, i el total de la Comunitat Valenciana (taula 3), juntament amb dues diferents representacions gràfiques, una de valors acumulats per províncies i una altra de comparació amb la mitjana dels últims 10 anys (gràfics 5 i 6).

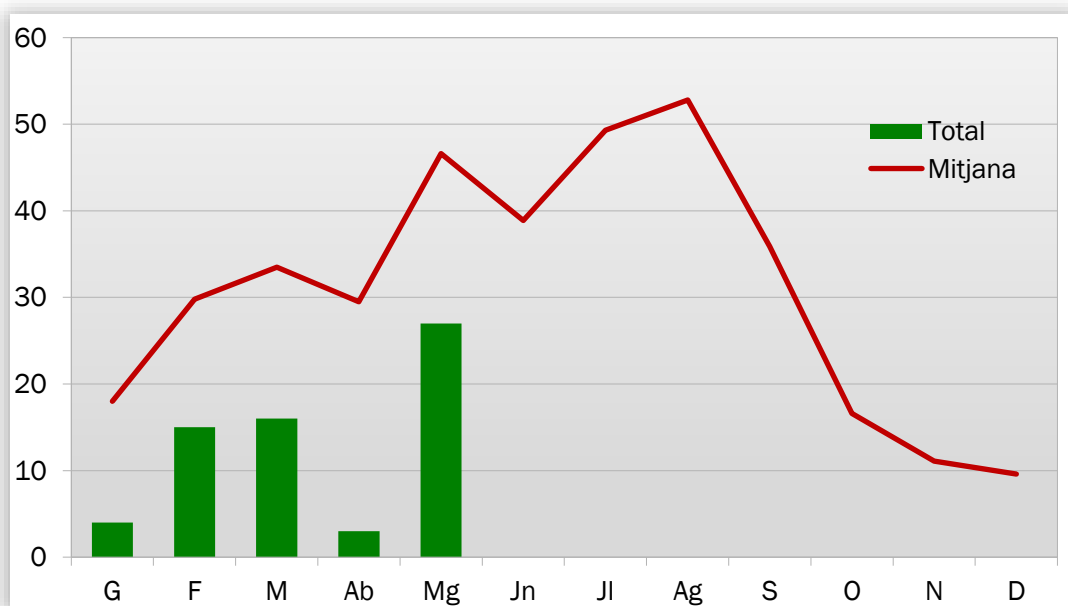
Mes	Alacant	Castelló	València	Total
Gener	1	0	3	4
Febrer	3	1	11	15
Març	7	3	6	16
Abril	0	0	3	3
Maig	12	2	13	27
Juny	0	0	0	0
Juliol	0	0	0	0
Agost	0	0	0	0
Setembre	0	0	0	0
Octubre	0	0	0	0
Novembre	0	0	0	0
Desembre	0	0	0	0
TOTAL	23	6	36	65

Taula 3. Evolució mensual del nombre d'incendis (2020).

Gràfic 5: Nombre d'incendis per mesos i províncies.

Durant el mes de maig s'han registrat 27 incendis en tota la Comunitat Valenciana, afectant 12 incendis a la província d'Alacant, 2 a Castelló i 13 a València.

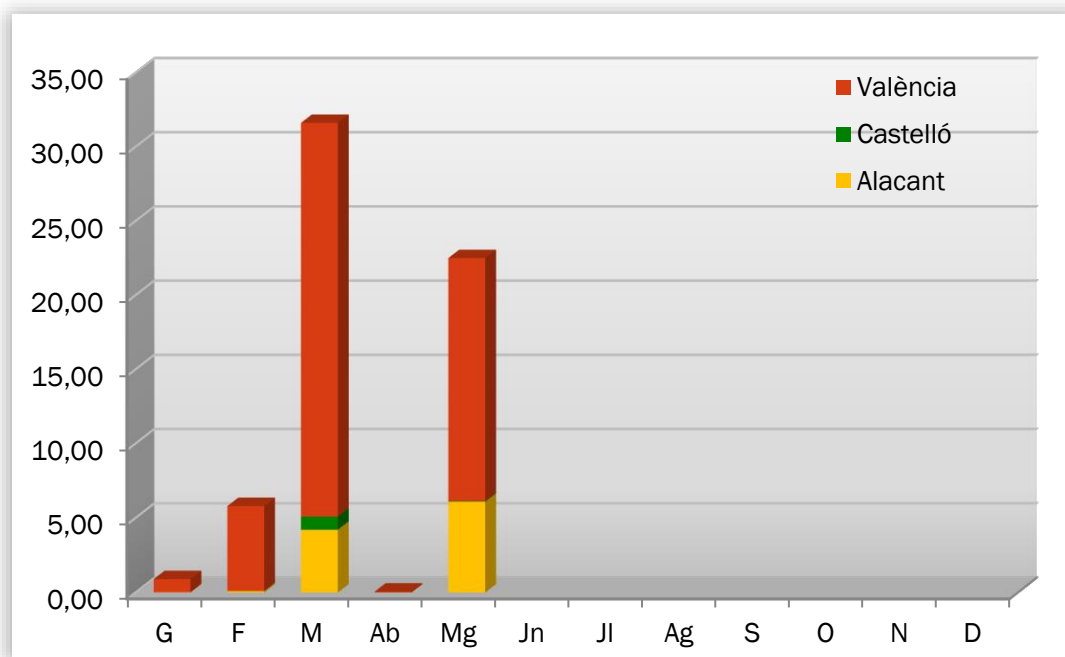
Gràfic 6: Nombre d'incendis per mesos, comparativa amb els valors mitjans de l'últim decenni.

EVOLUCIÓ MENSUAL: SUPERFÍCIE AFECTADA

L'estudi de l'evolució mensual de la superfície afectada segueix una estructura similar a la ja descrita en l'apartat referit al nombre, si bé en la comparació amb els valors mitjans, donades les grans diferències de valors, s'ha utilitzat una escala logarítmica (gràfic 8).

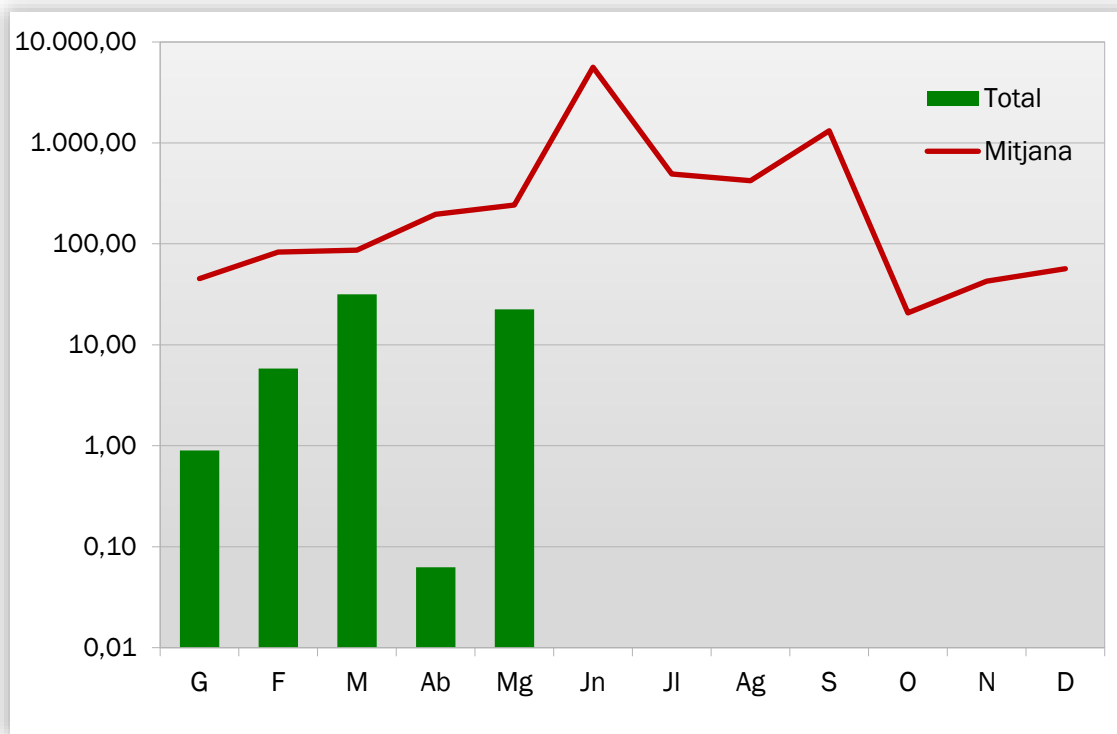
Mes	Alacant	Castelló	València	Total
Gener	0,02	0,00	0,88	0,90
Febrer	0,10	0,01	5,69	5,80
Març	4,21	0,88	26,53	31,62
Abril	0,00	0,00	0,06	0,06
Maig	6,10	0,04	16,37	22,51
Juny	0,00	0,00	0,00	0,00
Juliol	0,00	0,00	0,00	0,00
Agost	0,00	0,00	0,00	0,00
Setembre	0,00	0,00	0,00	0,00
Octubre	0,00	0,00	0,00	0,00
Novembre	0,00	0,00	0,00	0,00
Desembre	0,00	0,00	0,00	0,00
TOTAL	10,44	0,92	49,53	60,89

Taula 4: Evolució mensual de la superfície afectada (2020).

Gràfic 7: Superfície afectada per mesos i províncies.

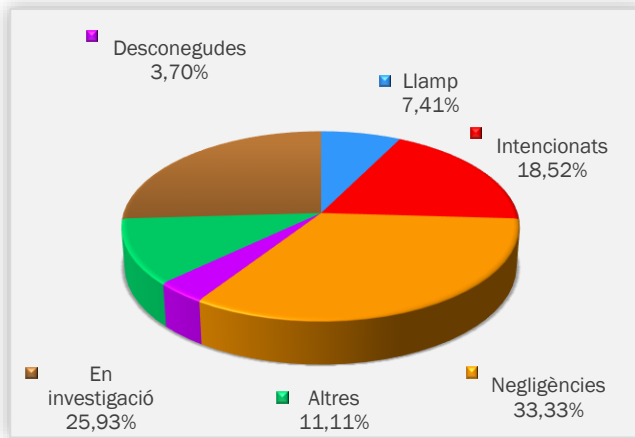
Durant el mes de maig de 2020 s'han vist afectades per incendis 22,51 ha de terreny forestal en tota la comunitat. Sent la província més afectada, quant a superfície, València amb 16,37 ha. La província d'Alacant s'ha vist afectada 6,10 ha i a la província de Castelló tan sols s'han cremat 0,04 ha.

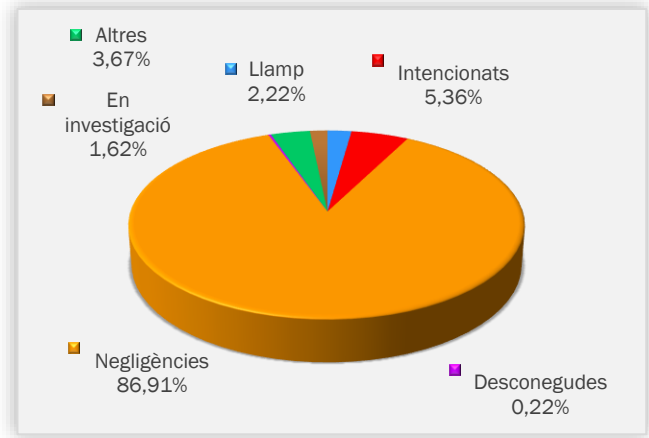
Gràfic 8: Superfície afectada per mesos, comparativa amb els valors mitjans de l'últim decenni

ANÀLISI DE LES CAUSES

L'estudi de les causes s'ha realitzat a partir dels percentatges en número i en superfície afectada, per al total de la Comunitat Valenciana des del mes de gener de 2020.

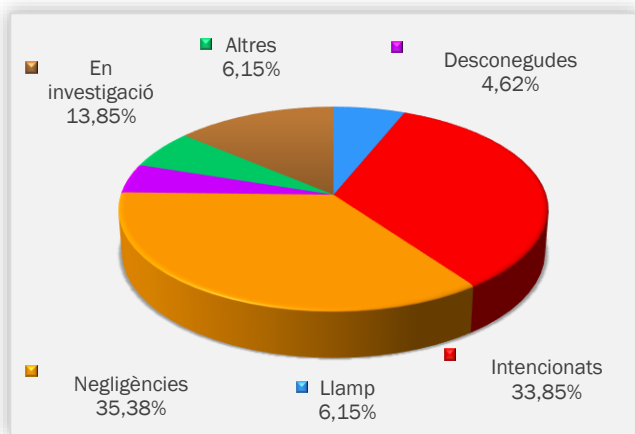

Gràfic 9: Comunitat Valenciana, % d'incendis ocorreguts per causa. Maig 2020

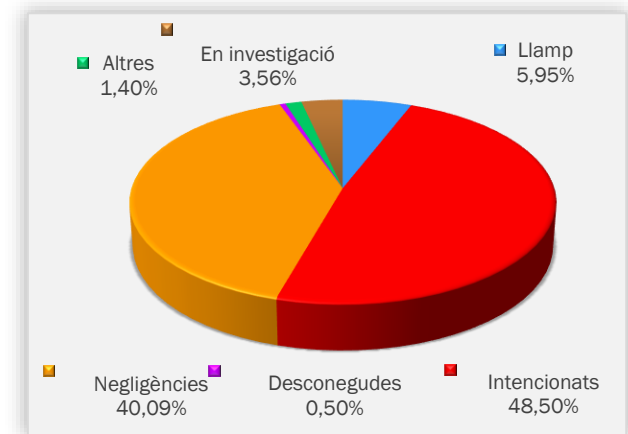

Gràfic 10: Comunitat Valenciana, % de superfície afectada per causa. Maig 2020

El mes de maig s'han produït, en el conjunt de la Comunitat Valenciana, 2 incendis per raig, 5 intencionats, 9 per negligències, 1 per causes desconegudes, 3 per altres causes i 7 en investigació. Els incendis per raig van afectar 0,50ha, els intencionats a 1,21 ha, les negligències van afectar 19,56 ha, les desconegudes a 0,05 ha, els que es troben en investigació van incidir en 0,37 ha i finalment 0,83 ha a altres causes.

Gràfic 11: Comunitat Valenciana, % d'incendis ocorreguts per causa. Acumulat 2020

Gràfic 12: Comunitat Valenciana, % de superfície afectada per causa. Acumulat 2020

RELACIÓ COMPLETA D'INCENDIS EN EL PERÍODE

Data	Municipi	Sup (ha)	Causa	Paratge	Província
05/05/2020	Alzira	0,035	1	riu xuquer / xixerà	Valencia/València
06/05/2020	Requena	15,76	2	Hoyo Villarta	Valencia/València
11/05/2020	Cocentaina	0,05	3	Barranquet Fraga	Alicante/Alacant
12/05/2020	Pego	0,5	0	crtà Vall de Ebo /Pego	Alicante/Alacant
12/05/2020	Viver	0,015	2	El Sargal	Castellón/Castelló
16/05/2020	Orihuela	0,0004	0	Las Majadas	Alicante/Alacant
19/05/2020	Llíber	1,73	2	Marnes - Cau	Alicante/Alacant
19/05/2020	San Isidro	0,051	1	Casicas	Alicante/Alacant
20/05/2020	Requena	0,0095	5	Rambla Rozaleme	Valencia/València
21/05/2020	Confrides	1,78	2	Matxeli-Molinos	Alicante/Alacant
21/05/2020	Enguera	0,12	5	Altico Lucas	Valencia/València
21/05/2020	Castielfabib	0,037	5	prado de san marcos	Valencia/València
21/05/2020	Villanueva de Castellón	0,005	2	Alts Recs	Valencia/València
23/05/2020	Beniardá	0,04	2	Font Vella	Alicante/Alacant
23/05/2020	Tales	0,0237	5	Corral de la Frontera	Castellón/Castelló
23/05/2020	Venta del Moro	0,0246	4	El renegado	Valencia/València
25/05/2020	Pedreguer	0,15	2	Font d'Aixa	Alicante/Alacant
26/05/2020	Requena	0,015	2	Mollino San Blas	Valencia/València
27/05/2020	Monforte del Cid	0,8	4	Cid	Alicante/Alacant
27/05/2020	Elx/Elche	0,0004	4	Ferriol	Alicante/Alacant
29/05/2020	Requena	0,065	2	el retorno	Valencia/València
30/05/2020	Alcoi/Alcoy	0,8	1	Font del Quinzet	Alicante/Alacant
30/05/2020	Alcoi/Alcoy	0,2	1	Rambla baixa	Alicante/Alacant
30/05/2020	Ademuz	0,005	5	puente del guerrero	Valencia/València
30/05/2020	Requena	0,1	5	el castellar	Valencia/València
30/05/2020	Alfarrasí	0,07	5	Rio Albaida	Valencia/València
31/05/2020	Quartell	0,12	1	el mansegar	Valencia/València

Codis de causes

- (0) Llamp
- (1) Intencionats
- (2) Negligències
- (3) Desconeixuda
- (4) Altres
- (5) Investigació

INCENDIOS DESTACABLES EN EL PERIODO

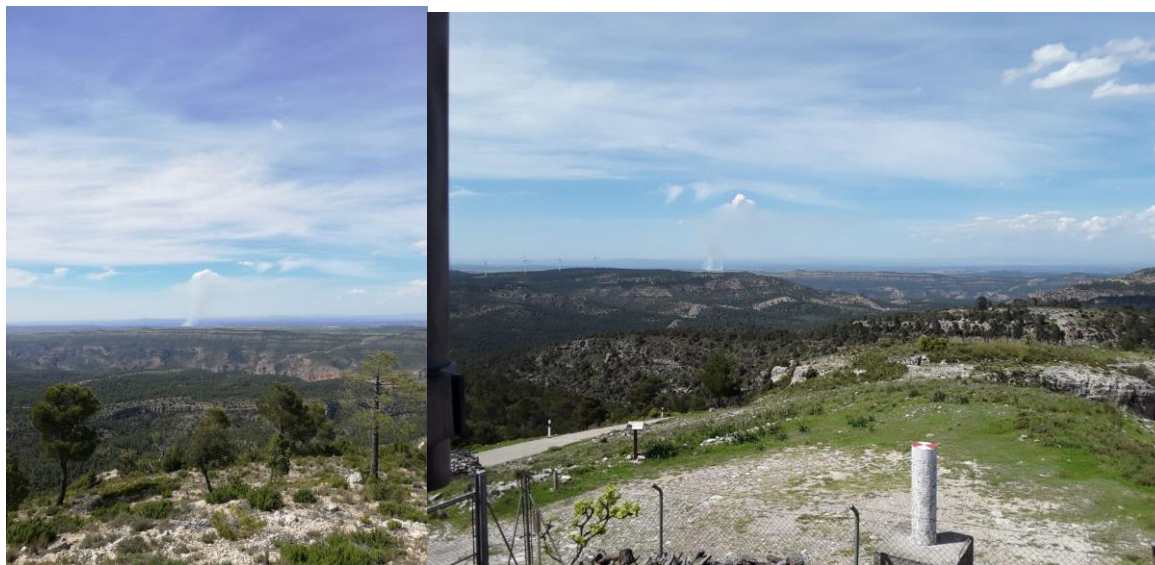
Destacar el mes de maig de 2020, l'incendi que va tindre lloc en el terme municipal de Requena, limitant amb el municipi de Villatoya, província d'Albacete. El qual, va tindre lloc el 6 de maig, afectat a una superfície forestal de 15,76ha en el paratge conegut com a Hoyo Villarta.

L'incendi es va comportar de manera superficial, cremant el matoll amb algun antorxeig puntual. Aquest comportament va ser degut principalment a l'estat de la humitat del combustible viu, afectats per les pluges dels últims dies, que llançaven valors generals d'una elevada humitat (veure taula 5). Excepte en algunes espècies concretes, com és el cas del *Pinus halepensis*, que permetria que es veren antorxeig pasius.

Especie	Extr. Seco	Muy Seco	Seco	Normal	Húmedo	Muy Húmedo
<i>Pinus halepensis</i>	■					
<i>Pistacea lentiscus</i>		■				
<i>Quercus coccifera</i>						■
<i>Rosmarinus officinalis</i>				■		
<i>Stipa tenacissima</i>					■	

Taula 5. Valors d'humitat del combustible viu, mesurats en els límits de l'incendi de Requena.

La vertical de la atmosfera se encontraba inestable, muestra de ello, las nubes de evolución diurna que podemos observar en la figura 7. Dicha inestabilidad de la atmosfera unida al efecto de "isla de calor" producido por el fuego, hizo que la columna ascendiera hasta el nivel de condensación y generara por momentos el pirocúmulo.

Figura 7. Pirocúmulo incendi de Requena. Font: observatoris del Servei de Prevenció d'Incendis.

Figura 8. Afeció del foc sobre la vegetació. Font: UT-902.

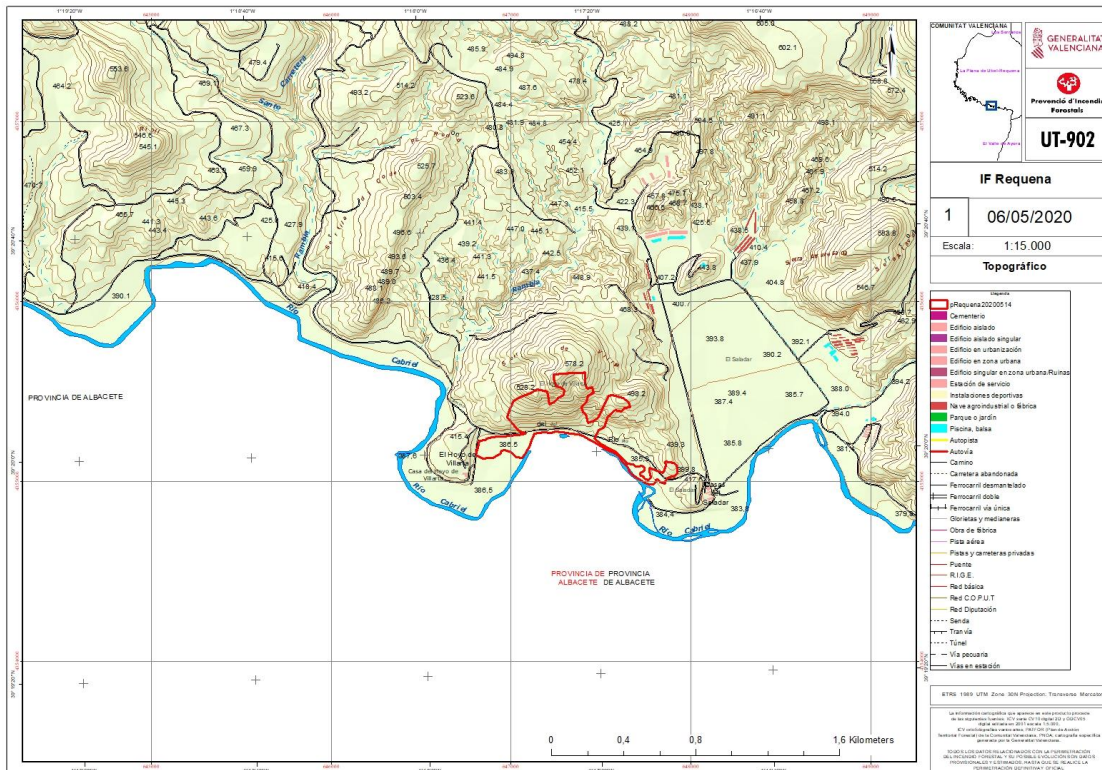

Figura 9. Mapa del perímetre provisional de l'incendi de Requena. Font: elaboració pròpia UT-902.

LA GÈNESI DEL GOIIF

És pacífic acceptar que la Comunitat Valenciana va ser la pionera a Espanya a l'hora d'esclarir les causes i motivacions dels incendis forestals i enguany hem celebrat, en confinament, el 25 aniversari de la creació del Grup Operatiu d'Investigació d'Incendis Forestals (GOIIF) el lema en llatí dels quals és COTIDIE DISCENDUM (APRENENT CADA DIA). La creació d'aquesta unitat especialitzada per a intentar alçar el vel de les causes i motivacions dels incendis, té un context històric, uns precedents, que convé ressenyar.

La primera iniciativa a Espanya per a incentivar la investigació d'incendis forestals correspon a l'Institut Nacional per a la Conservació de la Naturalesa (ICONA) mitjançant l'edició, en 1982, del Manual per a la Determinació de les Causes dels Incendis Forestals, amb text de Ricardo Vélez Muñoz i dibuixos de Pedro Martín Santos. És la recepció a Europa dels esforços d'estatunidencs i canadencs per conèixer la realitat subjacent en un problema, el del foc forestal, que allà, com després ací, s'engrandia a l'una que creixien els mitjans per a combatre'ls.

Desgraciadament, tan innovador propòsit, va haver d'esperar quasi un decenni perquè es traduïra en els primers resultats pràctics, de facto quasi testimonials, fruit de la iniciativa d'elements de la Guarderia Forestal de la Generalitat Valenciana conjurats amb guàrdies del nouat *Seprona de la Guàrdia Civil i així ha de constatar-se per a la història.

Per què era tan difícil llavors esbrinar el que ara es fa de manera sistemàtica i quotidiana?. El primer obstacle era "ideològic", perquè tot l'esforç dels serveis forestals estava centrat en la idea de millora de les infraestructures de defensa i dels mitjans d'extinció, amb consignes com aquelles que preconitzaven que "els incendis s'apaguen a l'hivern", o "apaga i anem-nos"; pitjor encara, era generalitzada la idea que els incendis forestals eren inevitables a causa de causes estructurals.

Tampoc ajudava la jurisprudència del Tribunal Suprem, ja que en la pràctica exigia que es vera al subjecte causar l'incendi in fraganti, o que confessara l'autoria i la seua afirmació poguera contrastar-se amb mitjans de prova. Paral·lelament, en els serveis forestals, causa i causant anaven de la mà i no es podia afirmar causa sense la identificació del causant, bucle que portava irremeiablement a la causa desconeguda i a la ignorància de l'origen del mal.

Ja en 1991 es van fer investigacions sistemàtiques en els territoris més conflictius (sud de València i Nord d'Alacant) i si bé és cert que la iniciativa d'Agents Forestals i guàrdies va ser la gènesi, difícilment haguera quallat sense el suport de la Conselleria d'Agricultura i Pesca de la Generalitat a través de la Direcció General de Recursos Forestals i al sector innovador de l'enginyeria forestal agrupats en el llavors Servei de Prevenció i Extinció d'Incendis Forestals. En paral·lel, la Fiscalia General de l'Estat, va crear les Fiscalties especialitzades de Medi Ambient i mitjançant instruccions a la policia judicial (Guarderia Forestal i Guàrdia Civil) estimulava la investigació dels incendis. De fet, el paper proactiu del Fiscal de Medi Ambient a València, va ser decisiu per a fer equip entre funcionaris

policials tan dispars com guàrdies i agents, sent just reconéixer la implicació positiva de la Comandància de València de la Guàrdia Civil.

La Llei Forestal de la Comunitat Valenciana de 1993 va introduir el programa d'investigació de causes i motivacions i la creació de patrulles especialitzades d'Agents Forestals per a dur-lo a terme. En l'avantsala del desastre de 1994, es van realitzar en el CENEAM de Valsaín els primers cursos d'investigació d'incendis forestals i es van adscriure alguns agents a la tasca indagatòria, constituint aquells el nucli fundacional del GOIF.